

TÜRK-ALMAN
BİYOGAZ PROJESİ

3. Biogas-Training

Biyogaz İşleme Prensipleri

Birgit Pfeifer, International Biogas and Bioenergy Centre of Competence (IBBK)

Nesta Boutique Hotel Ankara, 12.-13.09.2011

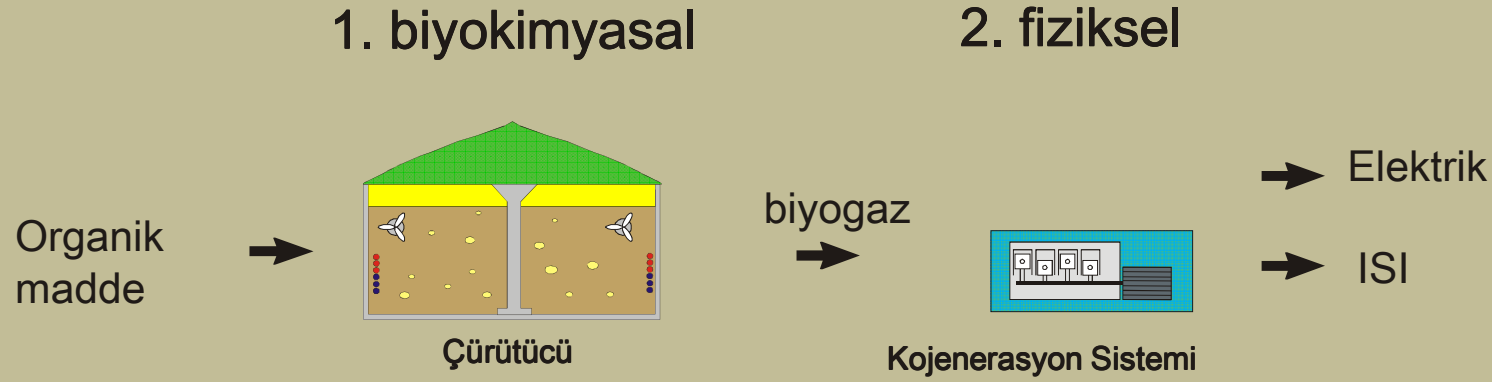

Bundesministerium
für Umwelt, Naturschutz
und Reaktorsicherheit

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Bu proje Uluslararası İklim Girişimi'nin bir parçasıdır. Federal Alman Çevre, Doğa Koruma ve Nükleer Güvenlik Bakanlığı bu girişimi Alman Parlamentosu kararı ile desteklemektedir.

Dönüştürme işlemi...

... verim faktörlerine dayanmaktadır!

- Girdiler için verim faktörü
Randıman [$\text{m}^3 \text{CH}_4/\text{t oTS}$]
- Çürütücü verim faktörü Üretkenlik
[$\text{m}^3 \text{CH}_4/(\text{m}^3 \text{RV d})$]

- Elektrik verim faktörü [%]
- Termal verim faktörü [%]

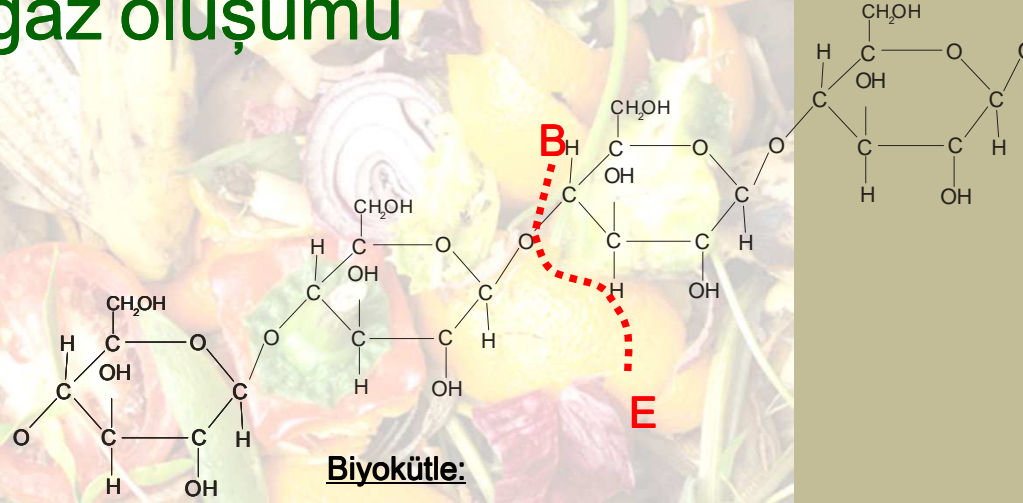
Biyogaz işleme prensipleri

1 Biyogaz işleme

2 Çevresel koşullar

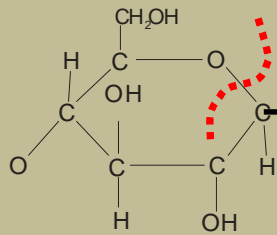
3 Mühendislik işleme parametresi

Biyogaz oluşumu

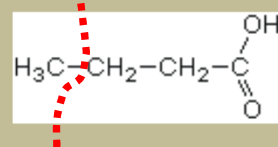
Biyokütle:

karbohidrat, yağlar,
proteinler

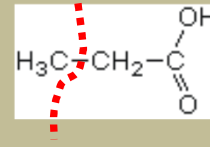
Ara ürünler:

Şeker, yağlı asitler,
amino asitler

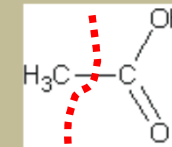

Yağlı asit üretimi:

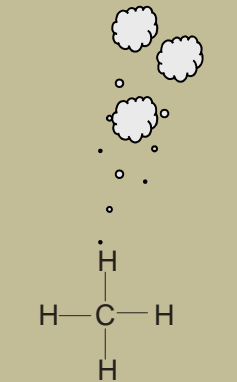
bütirik asit

propionik asit

asetik asit

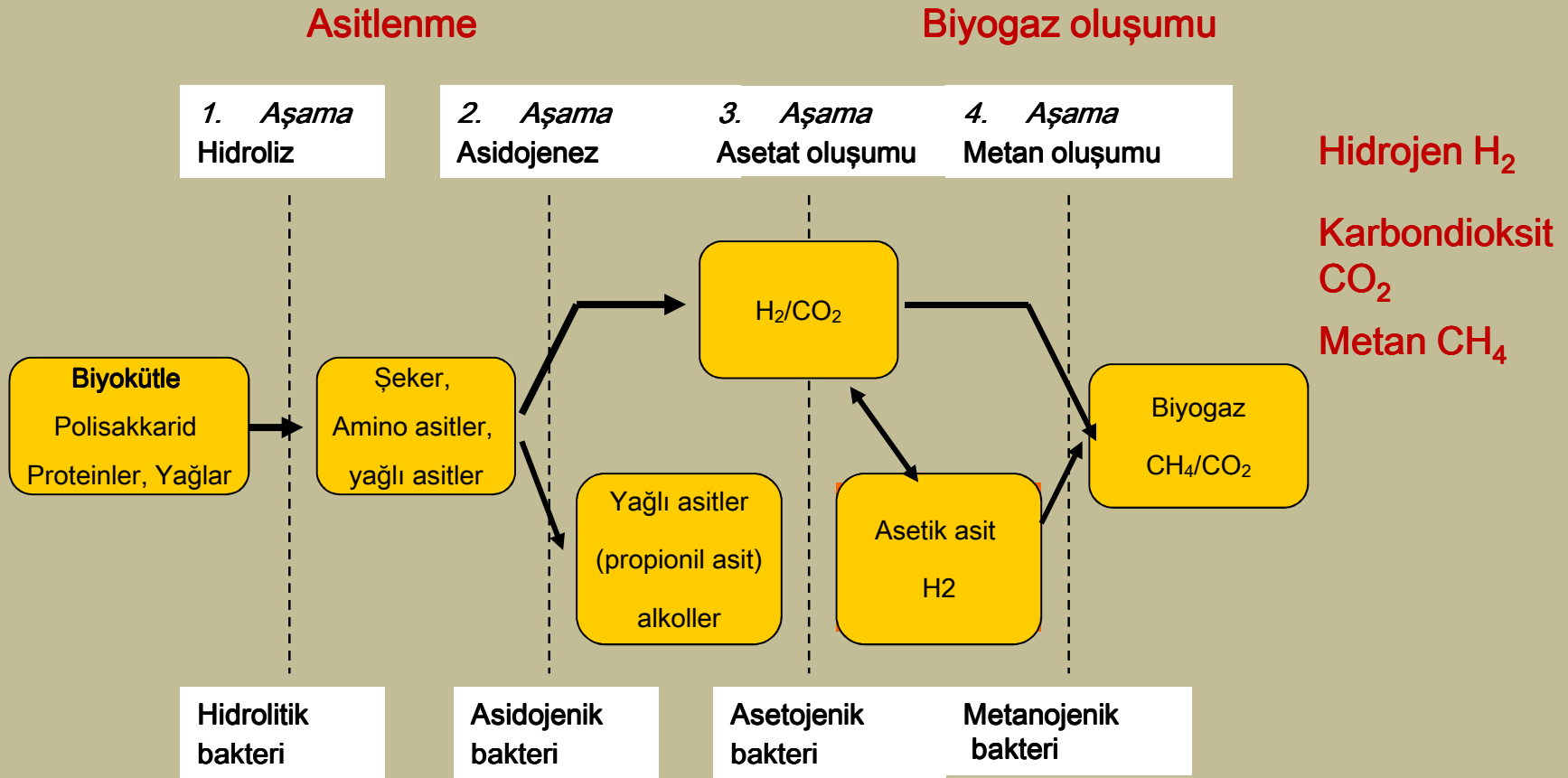
Metan

biyogaz

Karbondiyoksit

Fermantasyon gaz oluşumunun 4 aşaması

Farklı bakterilerin oluşum zamanı

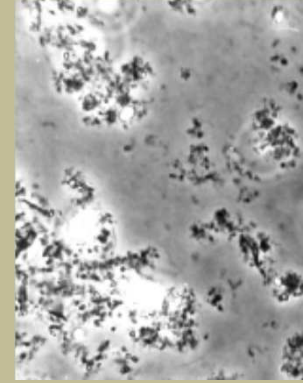
Anaerob Mikroorganizmalar

Bakteri üreten asit

Bakterimsiler < 24 s.

Klostridien 24 - 36 s.

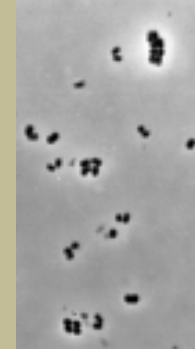
Asetojenik bakteri 80 - 90 s.

Metanojenik bakteri

Metanakokus ca. 10 gün

Metanasarkina barkeri 5 - 15 gün !

Aerob mikroorganizmalar

Koli basili 20 dak.

Aktif çamurdaki bakteriler 2 s.

En önemli reaksiyonlar

1. Propionik Asit Ayrışımı

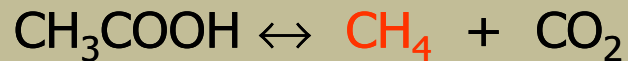
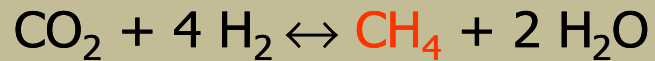
Propionik asit

Asetik asit

Hidrojen

3. Aşama

2. Asetik asit ayrışımı ve metan oluşumu

(% 30 metan)

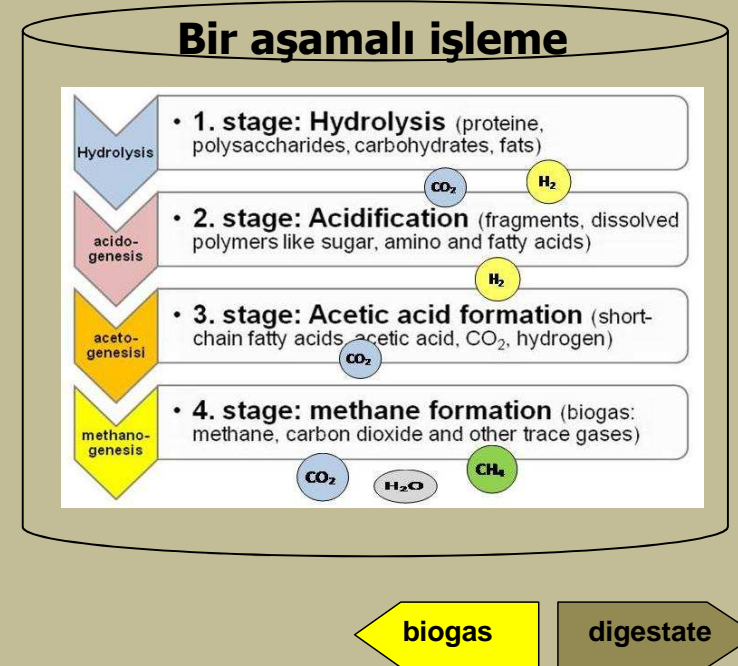
(% 70 metan)

4. Aşama

Farklı ayrıştırma işlemleri...

... eş zamanlı olarak ortaya çıkmaktadır

Tarımsal biyogaz tesislerinde ayrıştırma işlemlerinin aşamaları daha az rol oynamaktadır

Farklı ayrıştırma işlemleri...

... eş zamanlı olarak ortaya çıkmaktadır

Tarımsal biyogaz tesislerinde ayrıştırma aşamaları daha az rol oynamaktadır

... birbirine güçlü şekilde bağlıdır

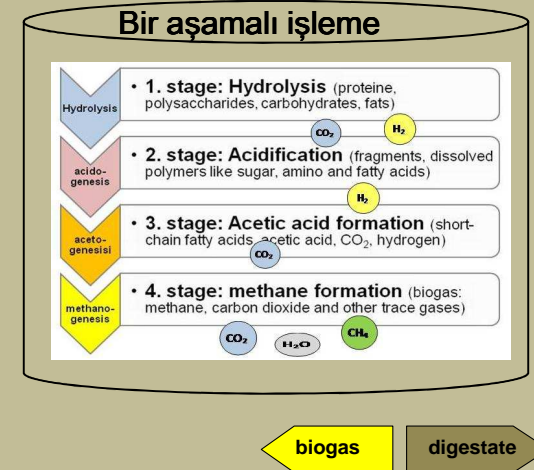
Ara ürünler müteakip işlemler için gereklidir

... karşılıklı kısıtlamaya sebep olabilirler

- Ara ürünler biriktirilemeyebilir
- Ürün kısıtlaması

... Gelişmiş aşamalarda yavaş gelişim gösterirler

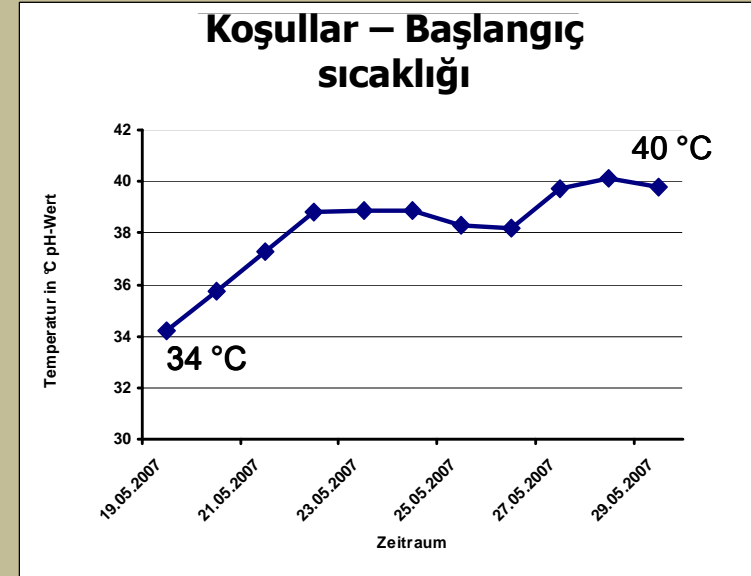
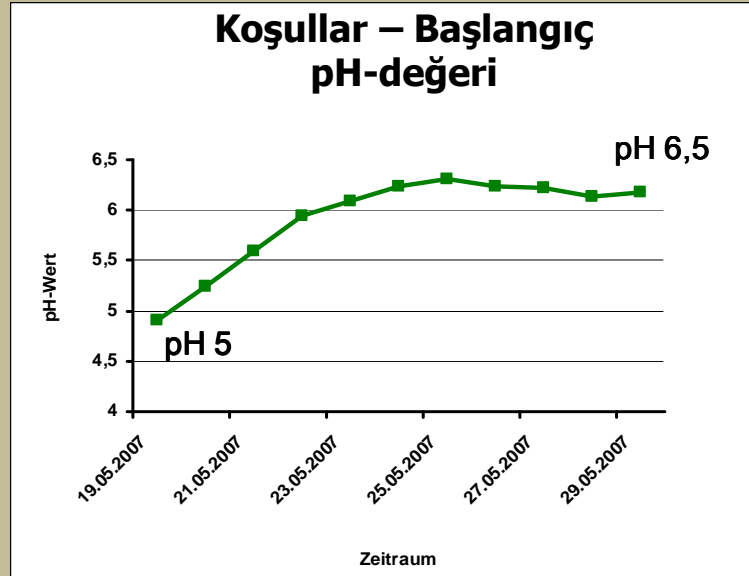
Hidroliz en hızlısıdır, metan oluşumu en yavaşıdır

Anaerobik ayrıştırma çevresel koşulları

Ölçülen değişken	Hidroliz/asitleşme	Metan oluşumu
Sıcaklık	25 – 35° C	Mezofilik: 32 – 42 °C Termofilik: 50 – 58 °C
pH değeri	5,2 – 6,3	6,7 – 7,5
C:N-İlişkisi	10 - 45	20 - 30
Katı içerik	< 40 % DM	< 30 % DM
İnyük - potansiyel	+400 – 300 mV	< -250 mV
Besin maddesi ihtiyacı	500 : 15 : 5 : 3	600 : 15 : 5 : 3
İzleme elemanları	Özel gereksinim yok	Gerekli: Ni, Co, Mo, Se
FAL – TB	Ham ve kalan substratların fermantasyonuna yönelik çevresel gereksinimler	W0104124CDR

Anaerobik ayrıştırma koşulları

Parametre	Hidroliz	Metanojeniz
Sıcaklık	25 – 35 °C	Metanojenik: 32-42 °C Termofilik: 50-58 °C
pH	5,2 – 6,3	6,7 – 7,5

Kaynak: Novatech GmbH Support program

Biyogaz işleme için en önemli gereksinimler

Sıcaklık

pH-değeri

Tuz içeriği

İzleme elemanları

Sıcaklık aralıkları

• Termofil (50 - 60 °C)

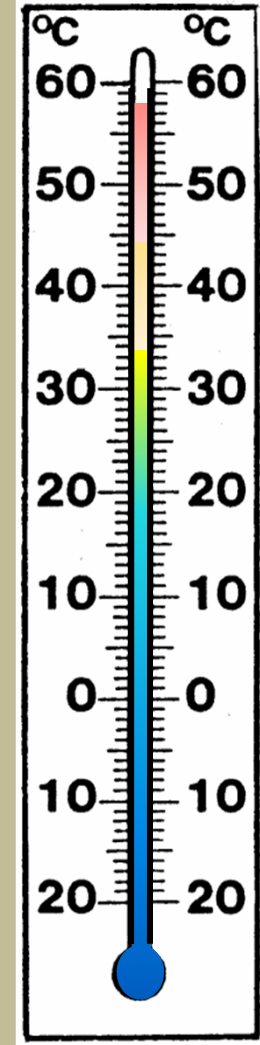
- Kısa tutma süresinden sonra yüksek gaz verimi
- Hassas biyosenöz
- Ani ayrıştırılabilir substratlara dikkat etme, (hidroliz çok hızlı şekilde oluşur)

• Mezofil (32 - 45 °C)

- Sabit biyosenöz → kabul edilebilir tutma süresine sahip gaz verimini karşılama
- Özellikle yaş fermantasyon işlemlerinde yaygın,

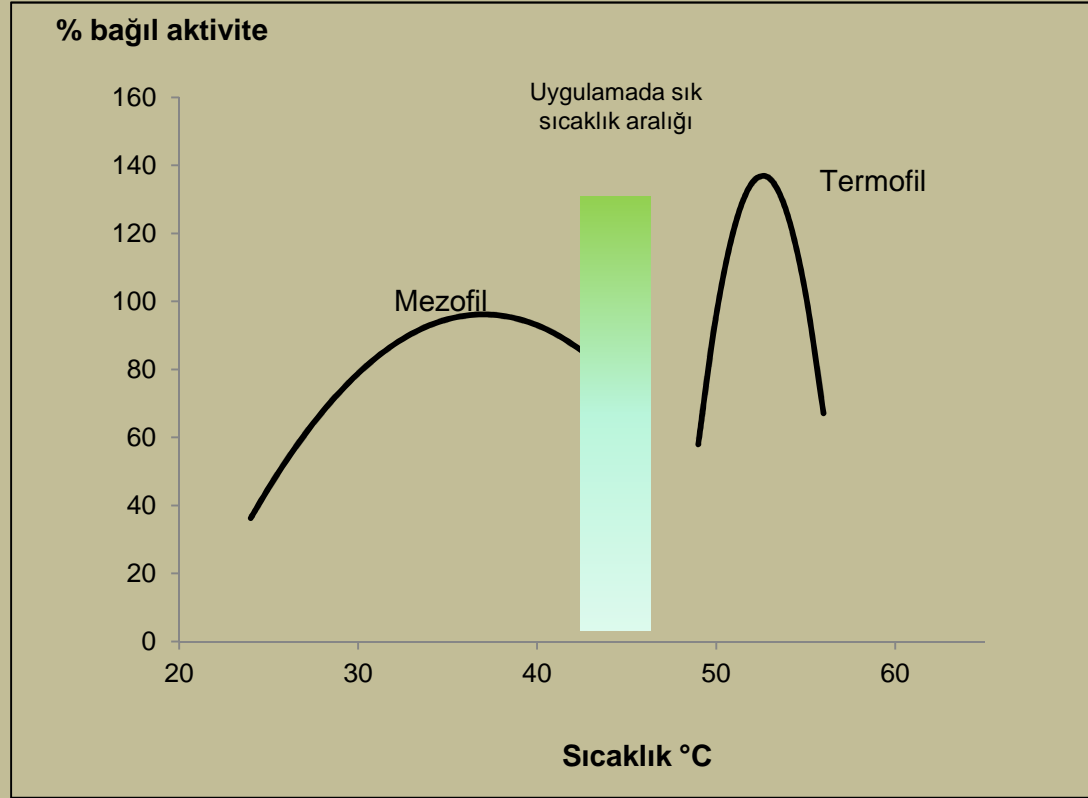
• Psikrofil (< 25 °C)

- Düşük büyüme oranı → uzun tutma süresi
- biyogaz üretimi için verimsiz → artık kullanımda değil

Sıcaklık aralığı

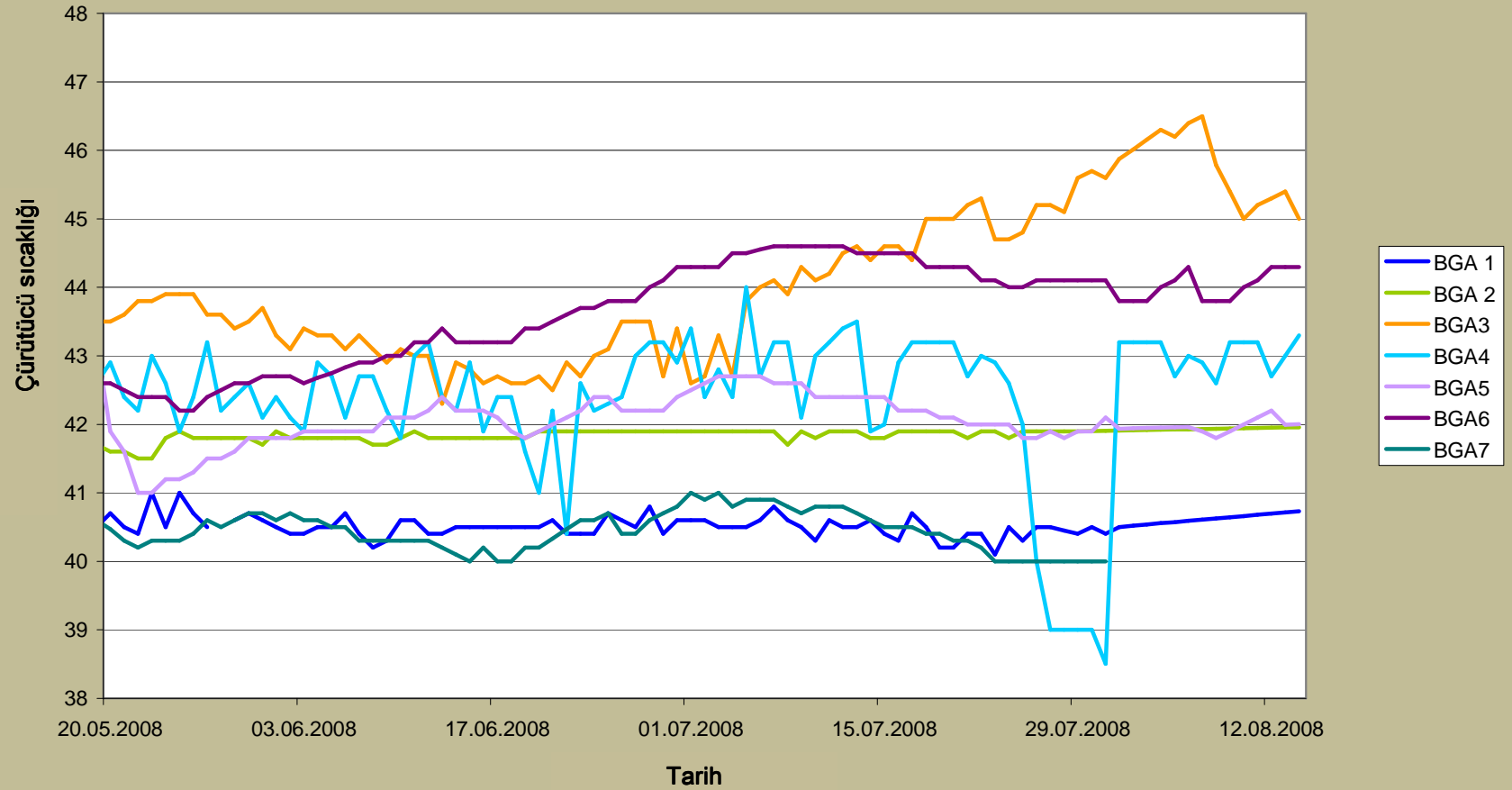
Bakteri aktivitesi üzerinde sıcaklığın etkisi

bp Prozessbetreuung, Pfeifer based on
Kaynak: Biogas-Praxis, Eder-Schulz, 3. Auflage 2006

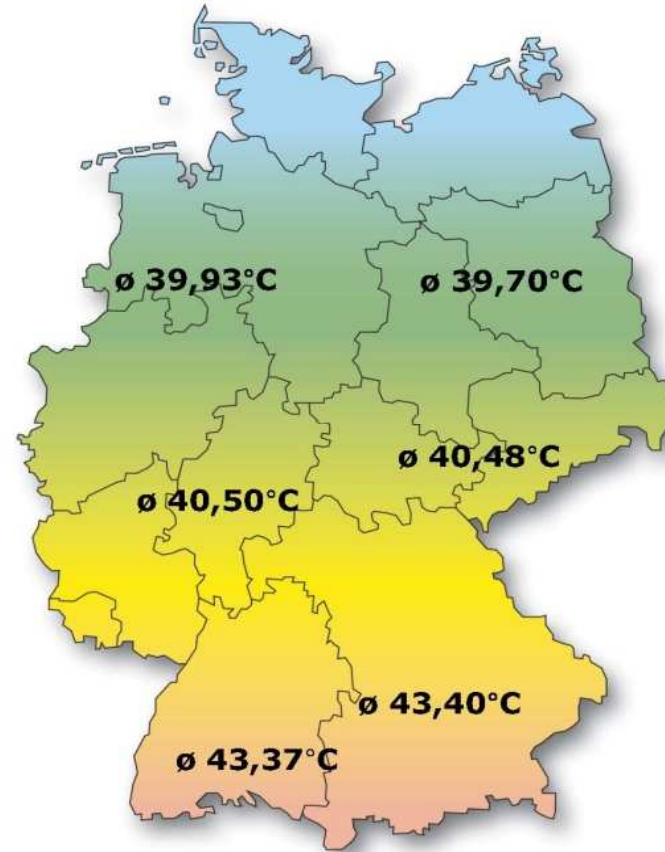
Sıcaklık aralığı - mezofil

Sıcaklık aralığı
-mezofil-

Alman biyogaz tesislerindeki
sıcaklık değişimi!

doğru sıcaklık mantıklı bir
soru mu?

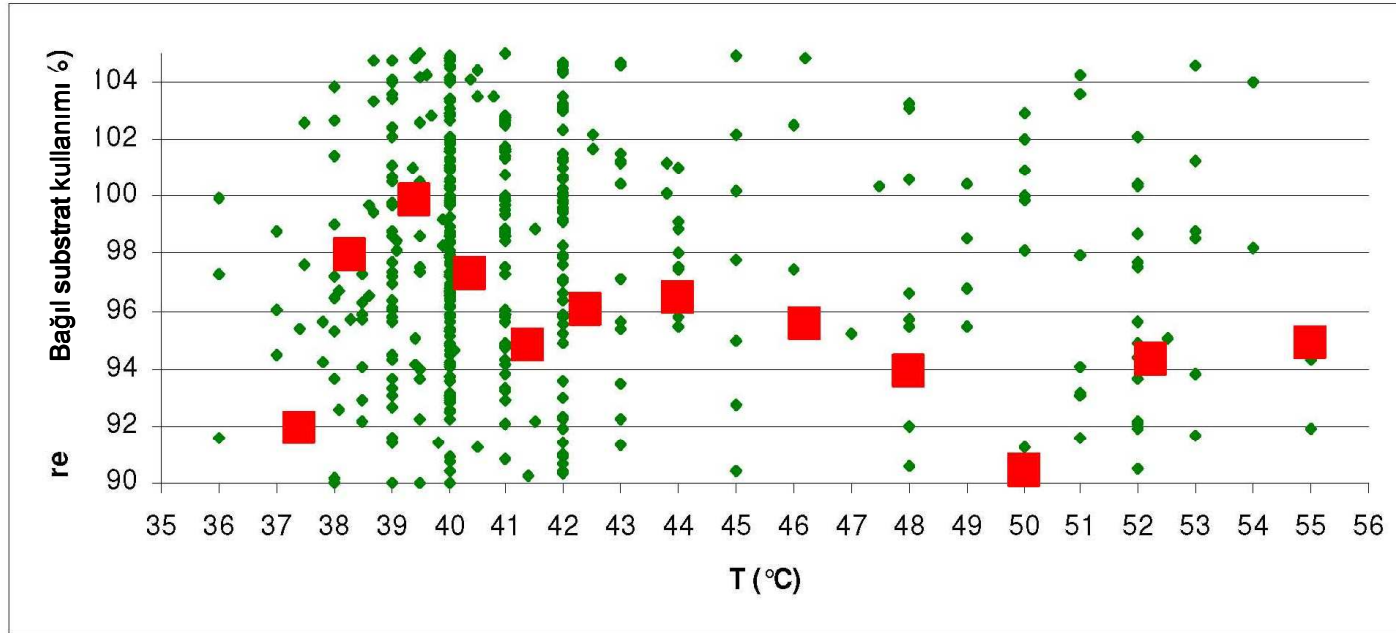
Kaynak: bioreact, Dr. Udo Hölker, 2010

64

Doğru sıcaklık mantıklı bir soru mu?

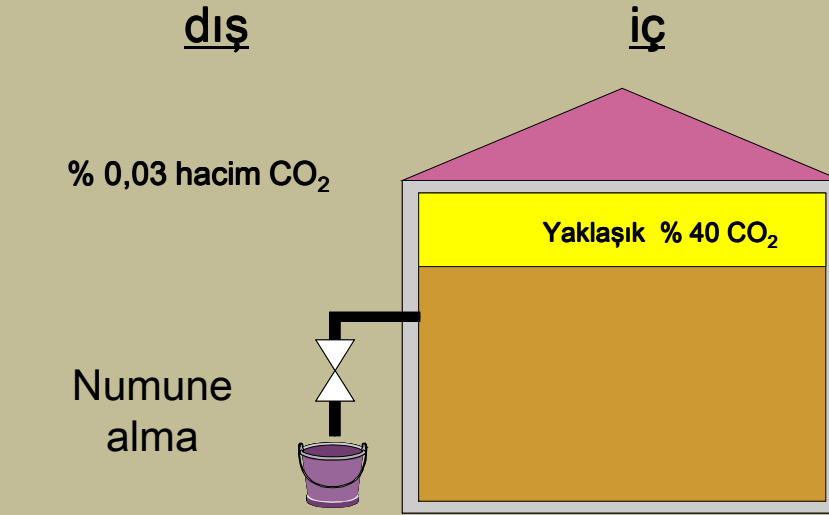
Hayır!

Mezofil biyogaz tesisleri, daha iyi substrat kullanımına sahiptir (ortalama)

Kaynak: bioreact, Dr. Udo Hölker, 2010

pH-Değeri ve CO₂-çözünürlüğü

Numune alımından hemen sonra çürütücünün dışına CO₂ çıkmaya başlar.

Çürütücüdeki pH-değeri, çürütücünün dışında ölçülenden daha düşüktür!

pH-Değeri

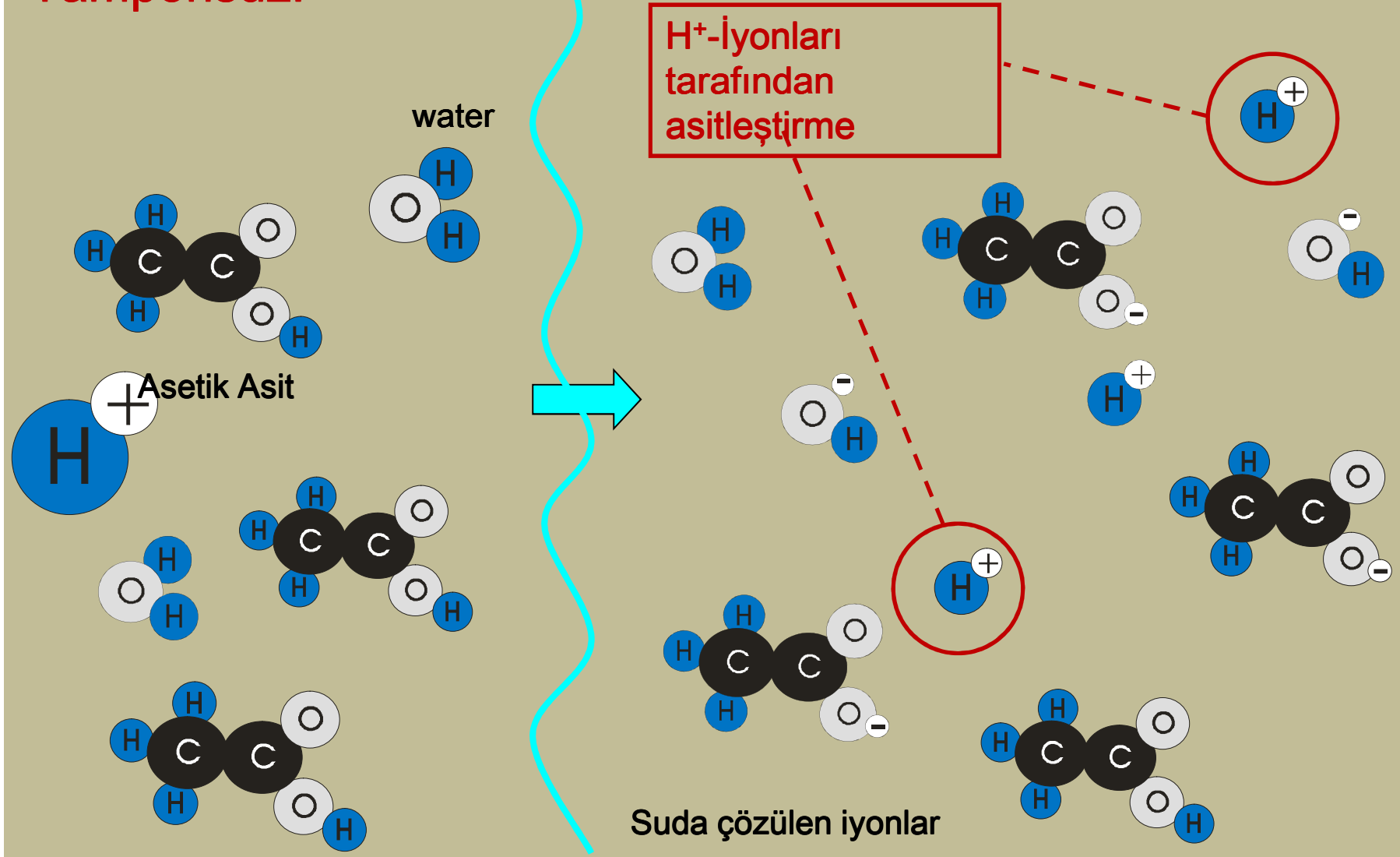
Hidrojen iyon (H⁺)- konsantrasyonu

(Dikkat: $H^+ \neq H_2$)

- Metabolitler, pH deęerini dūřūrūr, ancak:
  - Gūbre tesisleri, normal olarak **iyi tamponlama sistemlerine** sahiptir:
  - Karbonat tampon, Amonyum tampon, ...
- pH-değeri tek parametre olarak, iřlemenin deęerlendirilmesi için uygun deęildir

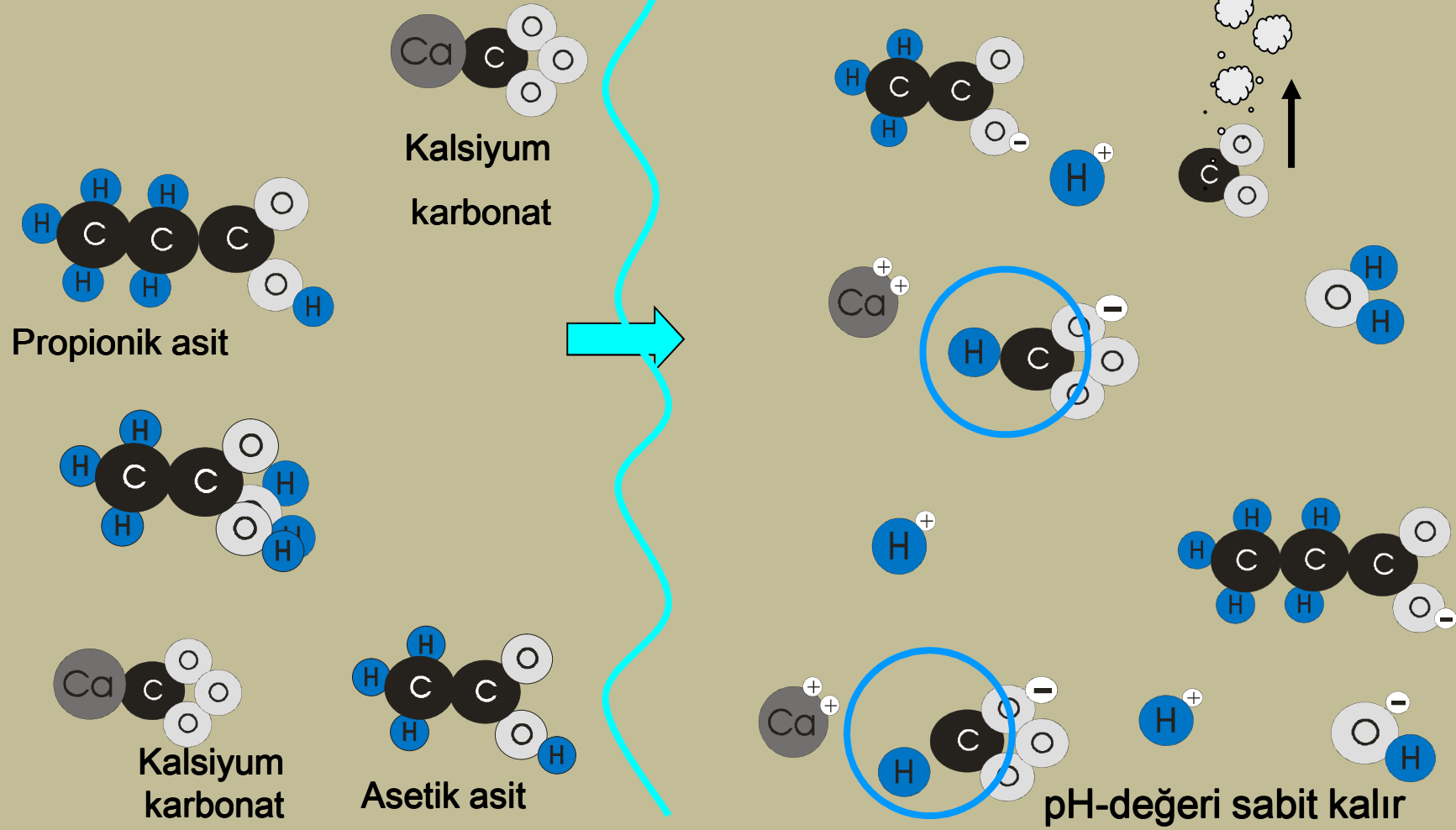
Bu bir tampon sorunudur!

Tamponsuz:

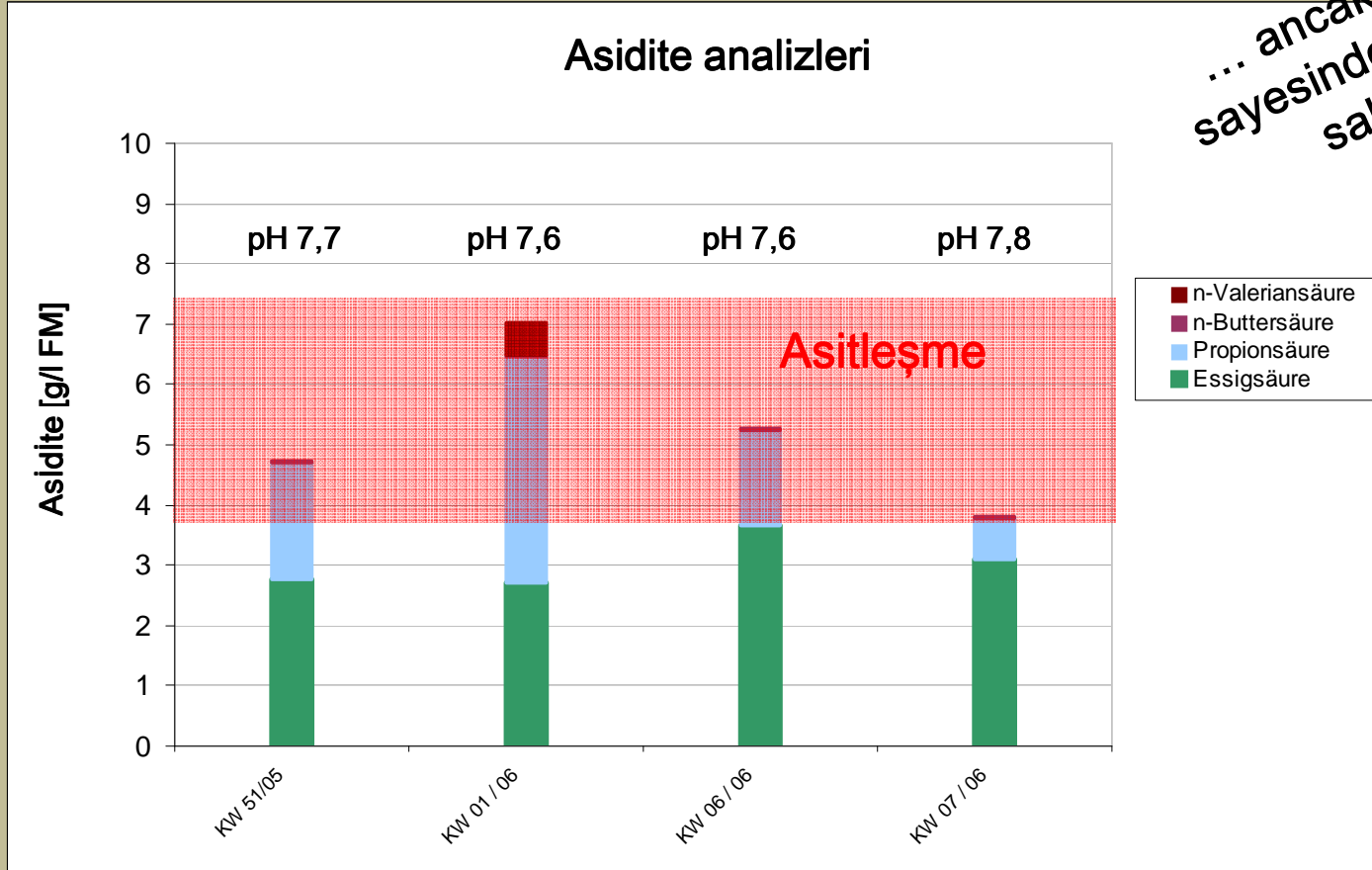

Tamponlu:

Serbest H⁺- iyonlarının aşırı dozu bağlanacaktır

Tampon sistemlerdeki pH – istikrarı

Kaynak: Novatech GmbH Support program

Tuz içeriği veya elektrik iletkenliđi

Basit ölçme

Daima anlaşılmaz değişiklik vakalarına dahil tutulmalıdır

Yüksek tuz içeriği bakteriyi tüketmektedir

Osmotik basınç

Birim: mS/cm

60 mS/cm'den büyük deđerler

25°C sıcaklık üzerindeki düzeltme

Eđer deđer kritik ise su ekleyin

Enerji gruplarının fermantasyonu süresince genel olarak problem yoktur,

ANCAK

Yemek atıklarının (örnek olarak kantinler, yağ ayırıcı, tuzlu madde) fermantasyonu süresince analiz yapmalısınız

Biyogaz işleme prensipleri

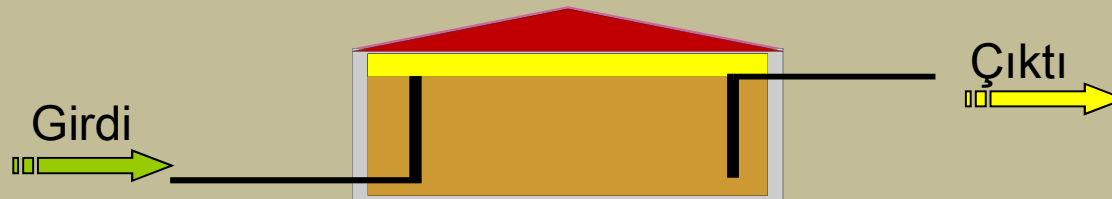
1 Biyogaz işleme

2 Çevresel koşullar

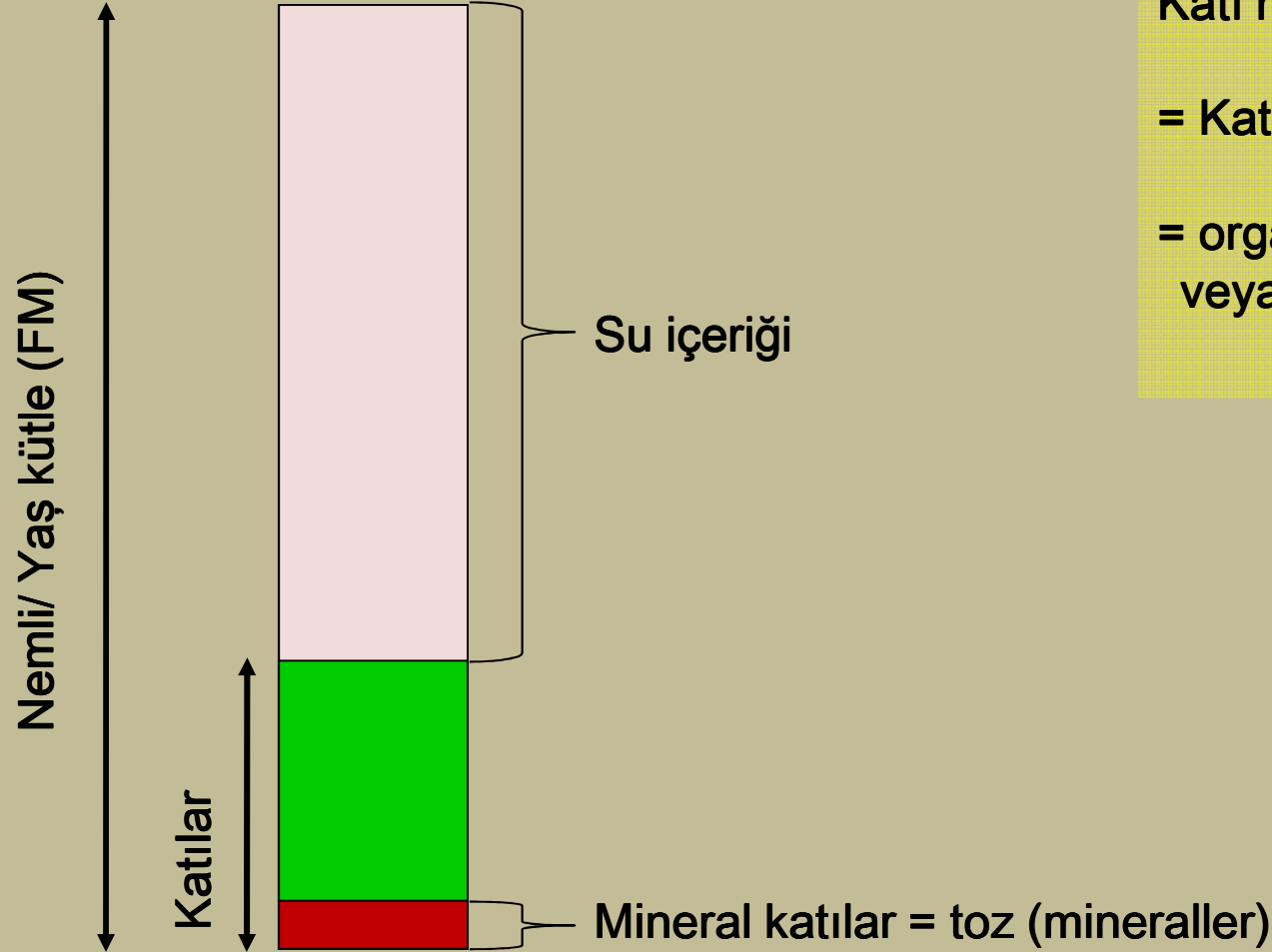
3 Mühendislik işleme parametresi

3. Temel işleme mühendislik parametreleri

- Kuru madde; DM (oDM)
- Hidrolik tutma süresi; T (HTR)
- Organik yük; B_R
- Ayırıştırma Oranı; $\eta_{rel.}$, $\eta_{abs.}$
- Özel gaz üretimi; $A_{biyogaz}$, A_{CH_4}

Katı madde içeriği

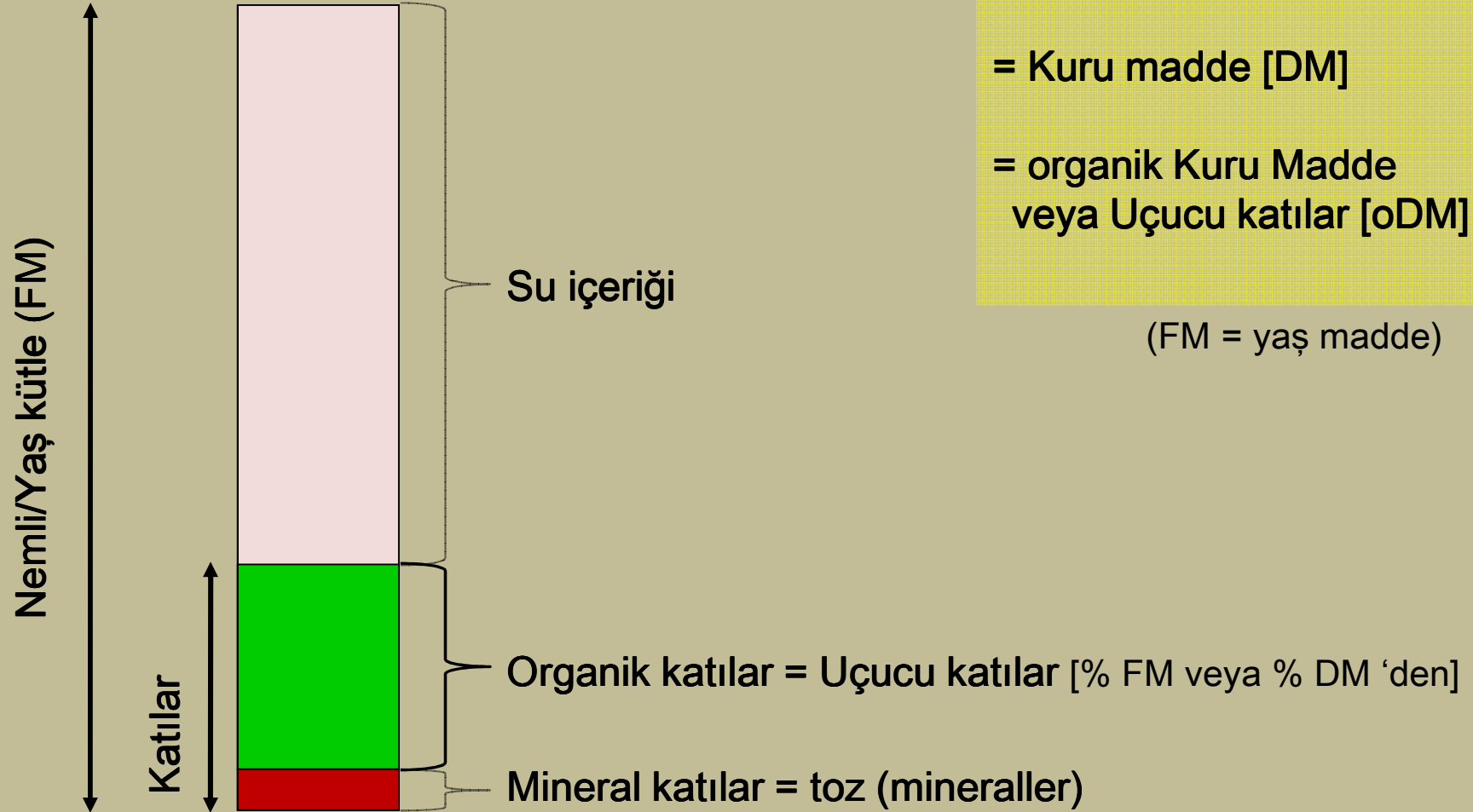
Katı madde

= Katı madde [DM]

**= organik Kuru Madde
veya Uçucu katılar [oDM]**

(FM = yaş madde)

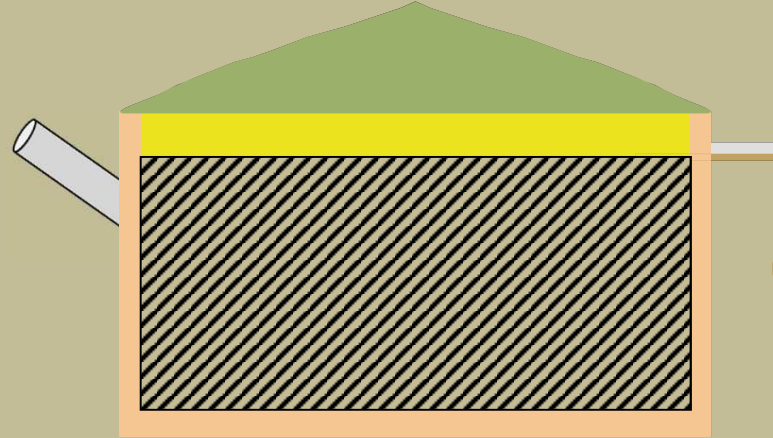
Katı madde içeriği

(Hidrolik) Tutma süresi T, HRT

$$T, HTR = \frac{\text{çalışma hacmi [m}^3\text{]}}{\text{günlük substrat girdisi [\frac{m^3}{d}]} = x [d]$$

Çürütücü hacmi = Çalışma hacmi (gaz depolama boşluğu olmayan brüt hacim)

(Hidrolik) Tutma süresi T, HRT

$$T, HTR = \frac{\text{çalışma hacmi } [m^3]}{\text{günlük substrat girdisi } \left[\frac{m^3}{d}\right]} = x [d]$$

Çürütücü hacmi = Çalışma hacmi (gaz depolama boşluğu olmayan brüt hacim)

$$\text{Girdi} = \frac{\text{besleme } [ton]}{\text{materyal yoğunluğu } \left[\frac{ton}{m^3}\right]} = x [m^3]$$

- Sıvı gübre tesisleri söz konusu olduğunda merkezi parametre
- Enerji ürünleri ile işletilen tesisler söz konusu olduğunda daha az gerekli

Organik yükleme oranı B_R

$$B(R) = \frac{\text{gün başına katılar} \left[\frac{\text{kg oDM}}{d} \right]}{\text{çalışma hacmi} [m^3]} = x \left[\frac{\text{kg oDM}}{m^3 * d} \right]$$

- m^3 çalışma hacmi ve gün başına katılar (DM, **oDM**) – yük
- Daha yüksek yük için yönelim

Hesaplama için örnek: Organik yük oranı B_R

Çalışma hacmi = 800 m³

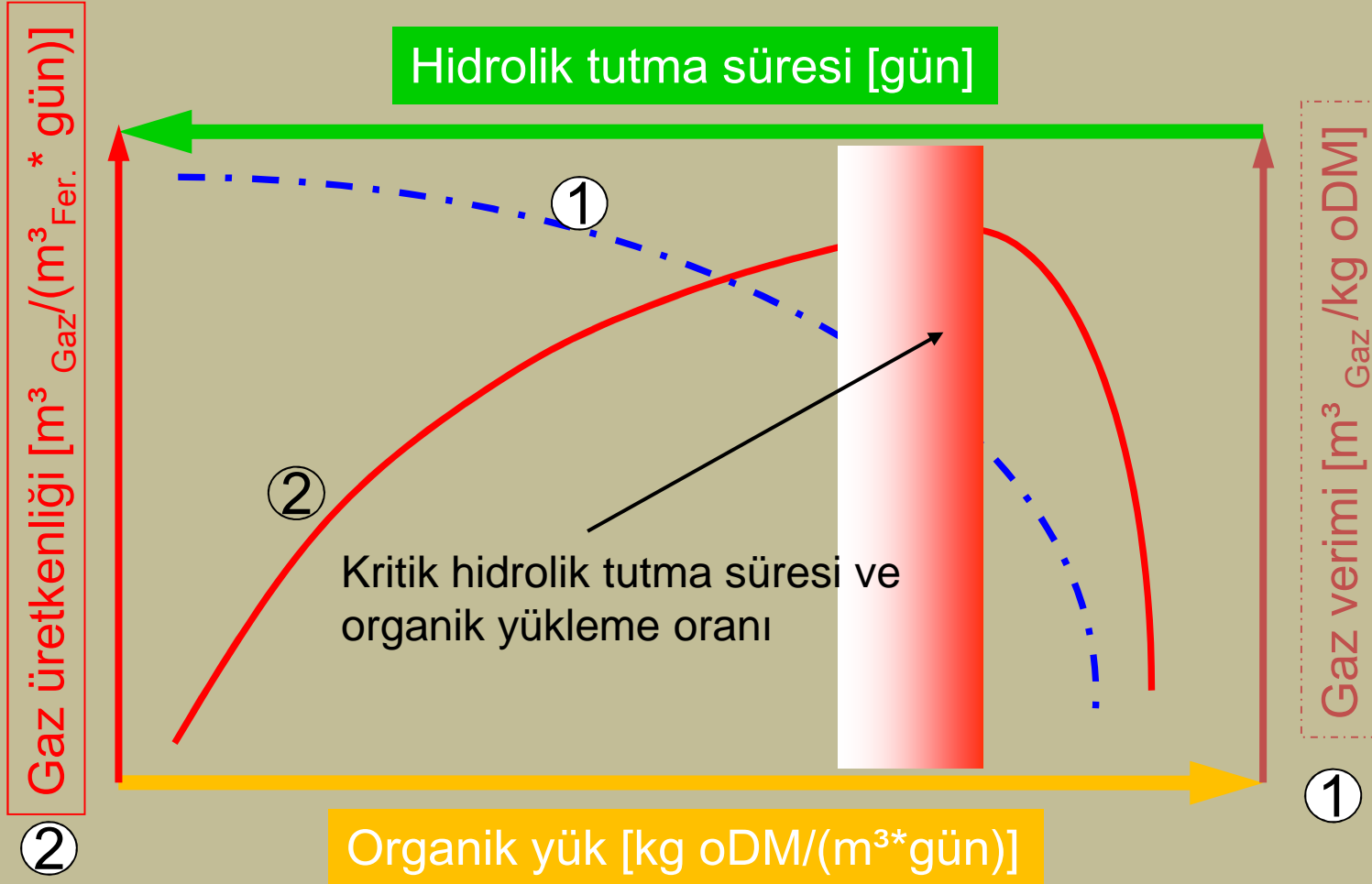
Substrat	Substrat [t/a]	oDM [%FM]	oDM [t/a]	oDM [kg/d]
Sığır gübresi	2200	9,0%	198	542
Yemek artığı	700	17,0%	119	326
Tavuk kuru gübresi	500	34,0%	170	466
Yağ atığı	800	27,0%	216	592
Toplam	4200		703	1926

Günlük organik besleme DM = 1926 kg

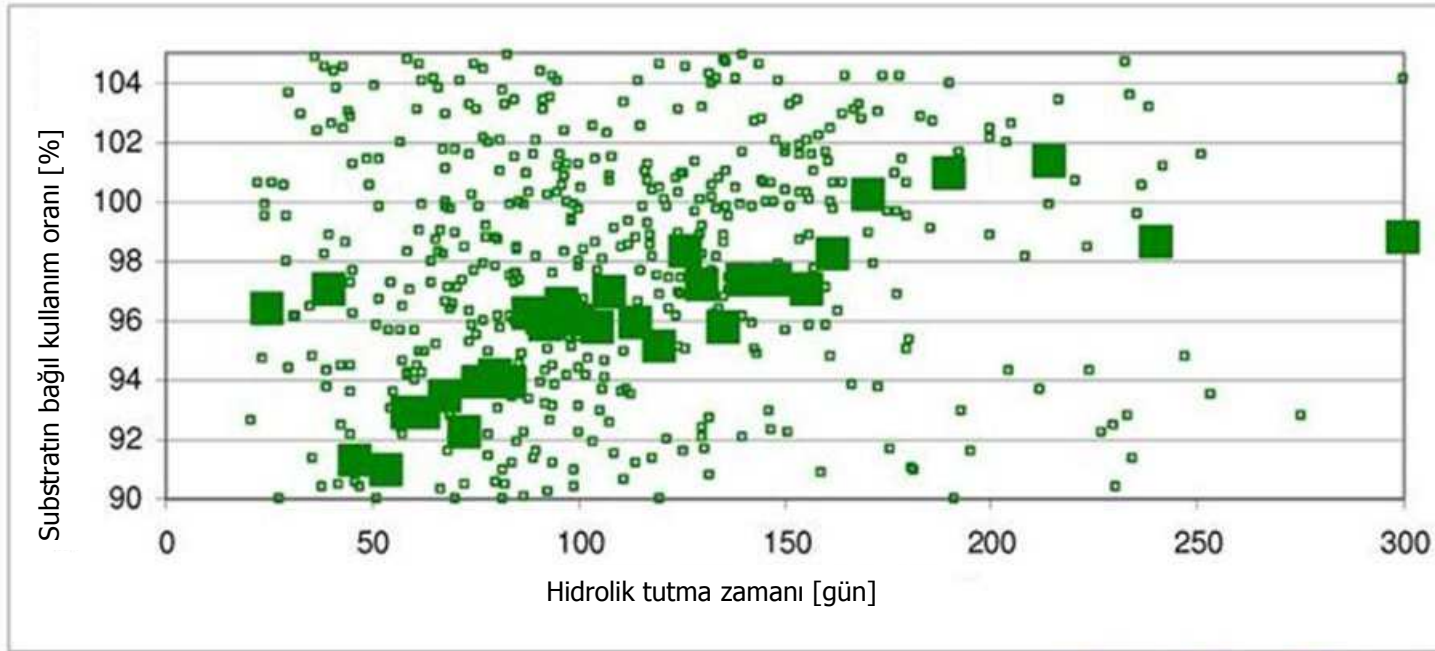

$$B(R) = \frac{1926 \frac{\text{kg oDM}}{d}}{800 \text{ m}^3} = 2,41 \frac{\text{kg oDM}}{\text{m}^3 * d}$$

İşleme hassasiyeti, daha geniş organik yükleme oranı ile artmaktadır

Kritik organik yükleme oranı ve tutma süresi

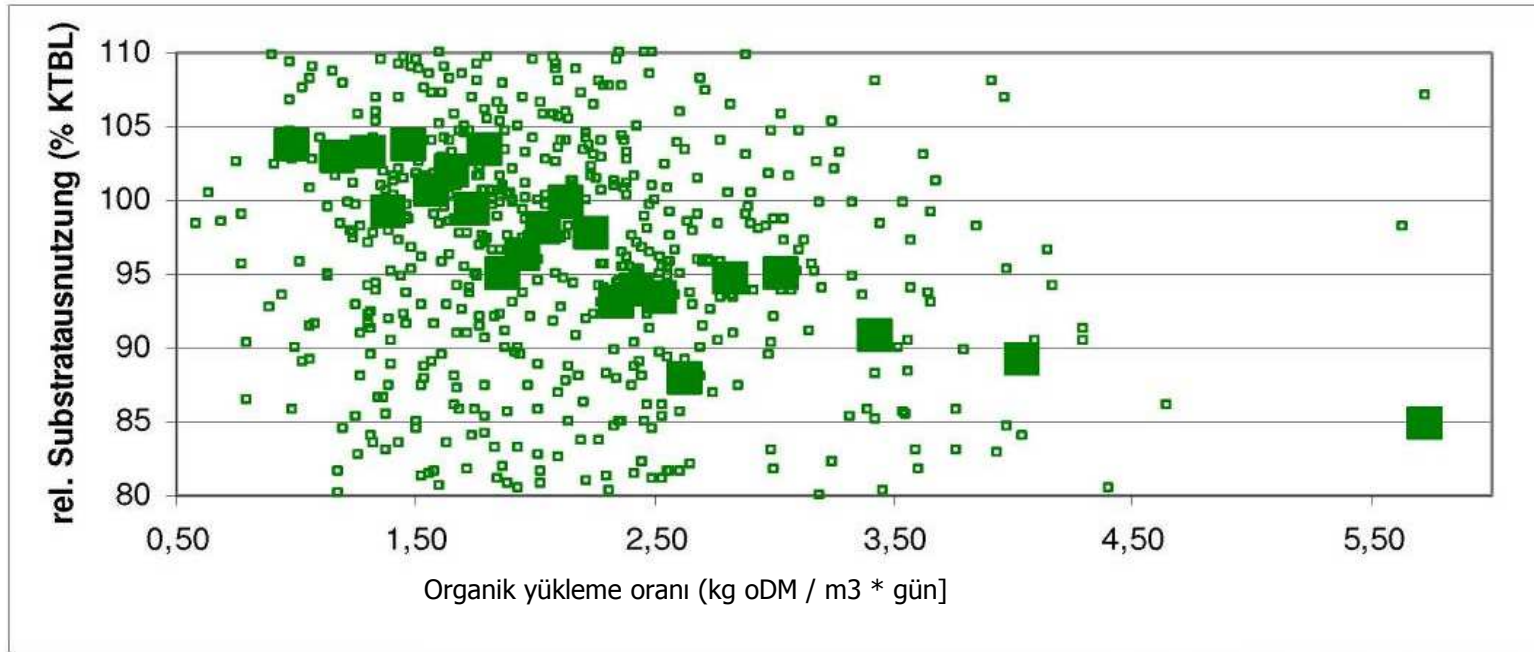

Substrattan bağıl kullanım oranı (1.000 biyogaz tesisinin)
Burada: hidrolik tutma süresi (HTS) fonksiyonu olarak
(küçük kareler: tek tesisler; büyük kareler: ortalama sayılar)

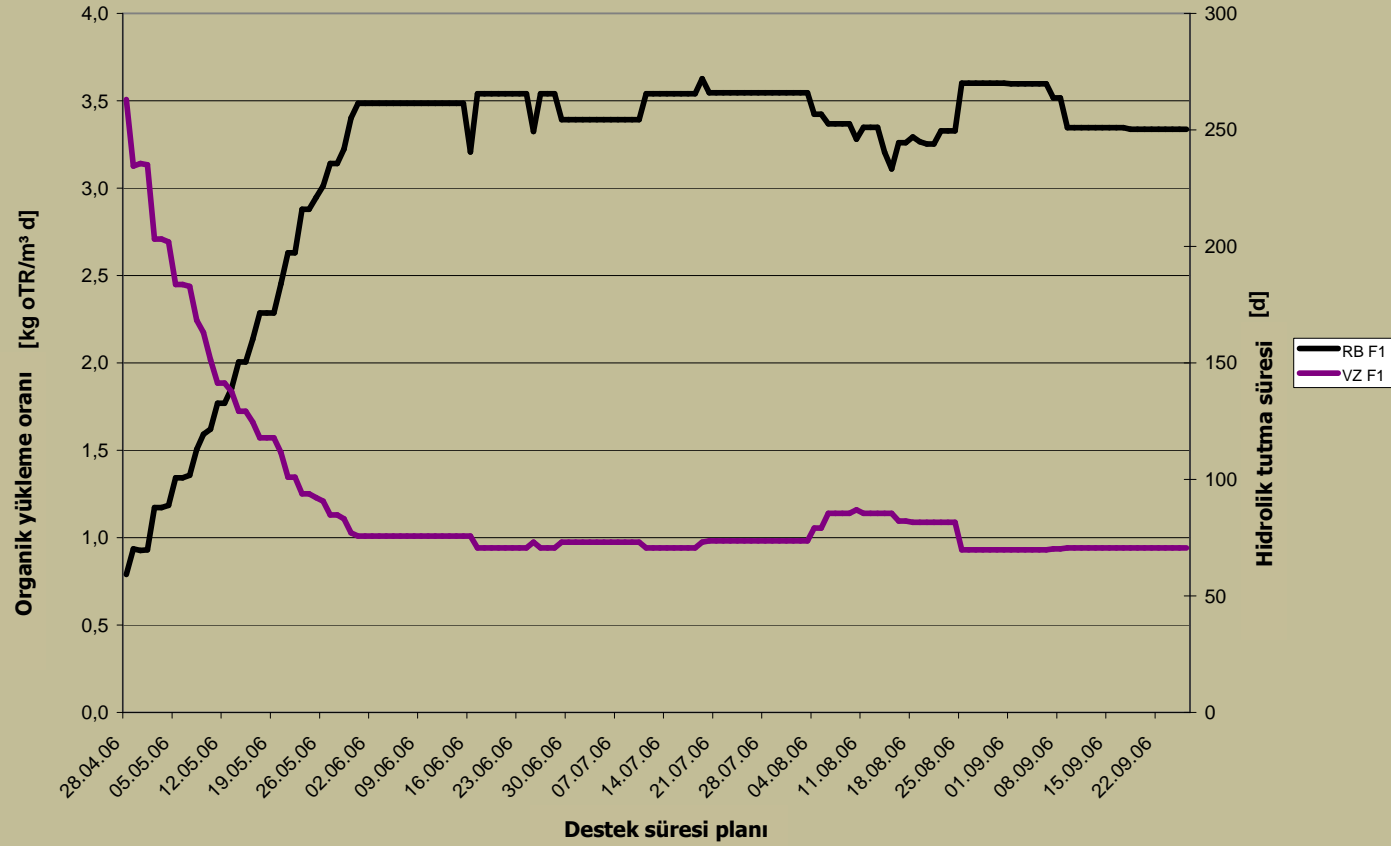
Kaynak: bioreact, Dr. Udo Hölker, 2010

Substrattan bağıl kullanım oranı (1.000 biyogaz tesisinin)
Burada: organik yükleme oranı fonksiyonu olarak (BR)
(küçük kareler: tek tesis; büyük kareler: ortalama sayılar)

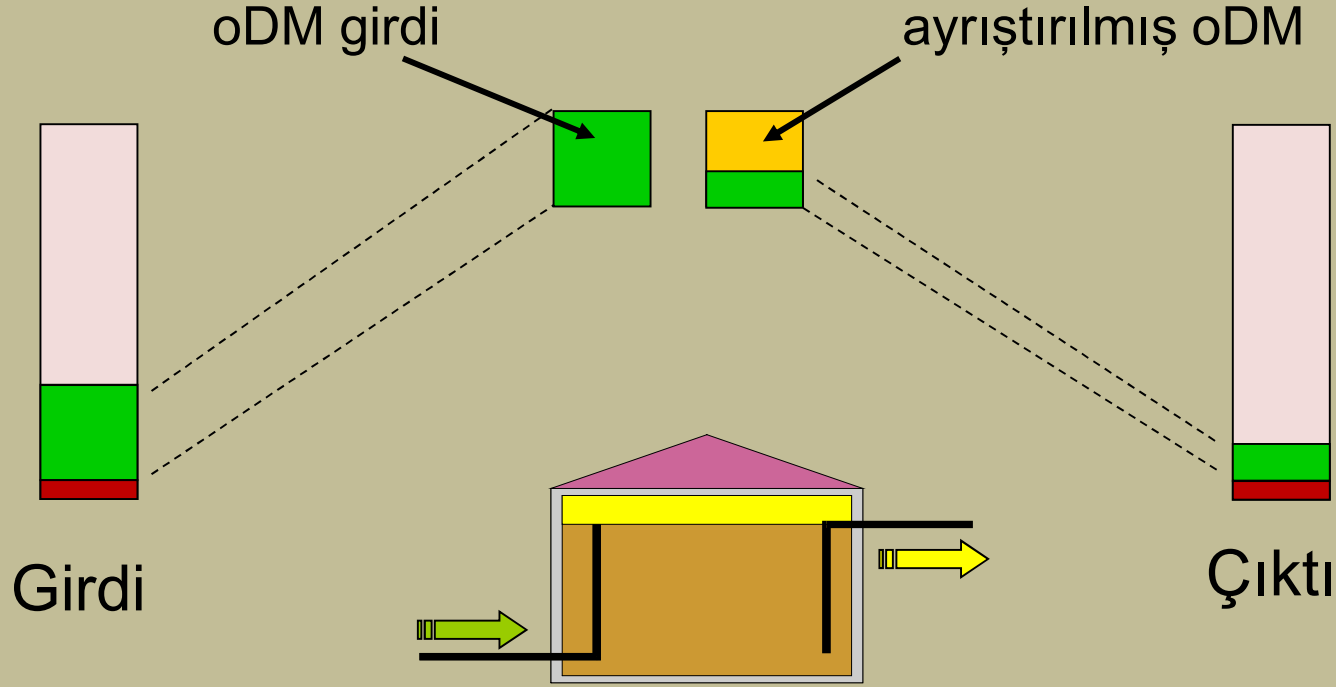
Kaynak: bioreact, Dr. Udo Hölker, 2010

Organik yükleme oranı ve Hidrolik tutma süresi

Kaynak: Novatech GmbH Support program

Bağıl ve kesin ayrıştırma derecesi

- Girdiye (bağıl) veya çalışma hacmine (kesin) bağlı materyal içeriklerinin azaltılması
- Ayrıştırma oranını bozucu batan ve yüzen katmanlar

Ayrıştırma - Formüller

$$\eta_{rel} = \frac{oDM(in) \left[\frac{kg \ oDM}{d} \right] - FM(in) \left[\frac{kg \ FM}{d} \right] * oDM(deg) \ [% \ FM]}{oDM(in) \left[\frac{kg \ oDM}{d} \right]}$$

$$\eta_{abs} = \frac{oDM(in) \left[\frac{kg \ oDM}{d} \right] - FM(in) \left[\frac{kg \ FM}{d} \right] * oDM(deg) \ [% \ FM]}{\text{çalışma hacmi} \ [m^3]}$$

- Sedimentasyon katmanları ve yüzey partiküller, çürüme aşamasını etkiler
- Aşırı derecede kullanılan substrata bağlıdır

3. Temel işleme mühendislik parametreleri

- Kuru madde
- Hidrolik tutma süresi
- Organik yük
- Ayrıştırma oranı
- **Özel gaz üretimi**

Girdi
→

Çıktı
→

Özel biyogaz veya metan verimi:

$$A \text{ (biyogaz)} = \frac{m3 \text{ (biyogaz, standart)}}{kg \text{ oDM (girdi)}}$$

$$A \text{ (metan)} = \frac{m3 \text{ (CH}_4\text{, standart)}}{kg \text{ oDM (girdi)}}$$

- Beslenen ODM, DM, FM'den hareketle

Standart koşullar:

0 °C = 273 K

1013 mbar

% 0 nem

- Daha iyisi...

Kg yaş madde başına biyogaz (girdi):

$$A \text{ (biyogaz)} = \frac{m3 \text{ (biyogaz, standart)}}{ton \text{ FM (girdi)}}$$

(FM = yaş madde)

Gaz verimini belirleyen yöntemler

- Hesaplama

- COD, TOC üzerinden
- Hayvan yemi analizleri üzerinden

Problem:

- Ayırıştırma oranı tahmini
- Analizler gereklidir

- Fermantasyon testi

- Genel yöntem

Problem:

- Uzun ve hataya hassas

Vereinfachte Nährwertermittlung im Grundfutter

Journal Nr.: G15970/07
Probe Nr.: 7007/1182
Betrieb:
Art: Grünroggensilage
Schnittdatum: 10.06.2007

Probenahme am: 14.06.2007
Probeneingang am: 28.06.2007

Bemerkungen:

Untersuchungsbericht

Nährstoffe:	g/kgTM
Trockensubstanz	217 g/kgFM
Rohprotein	127
Rohfett	32
Rohfaser	317
Rohasche	80
NfE	444
ADF	365
NDF	577
nXP (nutzb. Protein)	130
RNB (Run.N.Bilanz)	-0

Mineralstoffe:	g/kgTM
Calcium	3,9
Phosphor	2,8
Magnesium	1,4
Natrium	0,7
Kalium	20,1

Sonstiges:	in Trockenmasse
Biogas (berechnet)	565- 1/kgOTM
Methan (berechnet)	315 1/kgOTM

Energie:	MJ/kgTM
ME	10,12
NEL	6,02

→ MR $\frac{m^3}{t}$

Fermantasyon testi

Farklı boyutlarda
grup testleri

Daimi deney

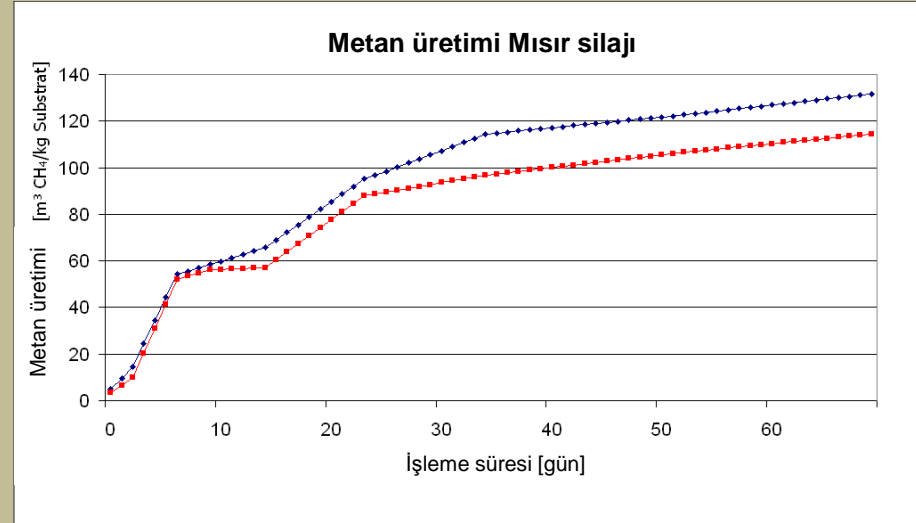
Substratların biyogaz kapasitesi

şunlar tarafından belirlenmektedir:

- Substratın içeriği
  - Organik içerik, organik kuru madde içeriği, oDM
  - Yağ, protein ve karbonhidrat oranı
- Çürütücüdeki tutma süresi
- Hazırlık oluşumu
- İşleme sıcaklığı

Organik bileşenler	Gaz verimi [m ³ /kg]	Metan içeriği [%]
Ham protein	0,7	71
Ham yağ	1,25	66
Ham fiber	0,79	50
Serbest N ekstrakt materyaller	0,79	50

Kaynak: Roediger

Kaynak: C. Tidjen, FAL

İlginiz için teşekkür ederiz!

Türk-Alman Biyogaz Projesi

Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
And Sokak No: 8/11
06680 Cankaya/Ankara, TURKEY

T +90 312 466 7056
T +49 6196 79830 007
E biogas-tr@giz.de
I www.giz.de
I www.biyogaz.web.tr

Yazar:

Birgit Pfeifer, International Biogas and Bioenergy Centre
of Competence (IBBK)